

NEWSLETTER

institut
VÁCLAVA
KLAUSE

Editorial

Václav Klaus:

Trochu z jiného úhlu
o prezidentských volbách

Otázka IVK:

Kniha roku – Jaká kniha (nebo knihy) vás letos nejvíce oslovily a proč?

Jiří Weigl:

Už je na čase s tím něco začít
dělat

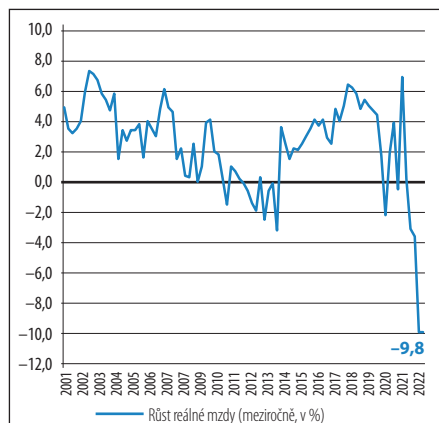
Filip Šebesta:

Čerti z dovozu

PROSINCOVÝ GRAF IVK

Velké chudnutí

Největší pokles reálných mezd od vzniku samostatné
České republiky

Pramen: ČSÚ, 2022

Institut Václava Klause o.p.s.

Šárecká 15/29
160 00 Praha 6

e-mail: office@institutvk.cz
www.institutvk.cz

IVK – Newsletter
Institutu Václava Klause
Registrace MK ČR E 11024
Periodicita: měsíčník
Datum vydání: 13. 12. 2022

Trochu z jiného úhlu o prezidentských volbách*

Václav Klaus

Počátkem týdne jsem dělal jeden větší video-rozhovor. Odpovídal jsem na mnoho rozličných otázek. Bylo to správně ostré, ale nikoli nepřátelské. Nabídlo mi to možnost hodně toho říci. Aniž bych chtěl urazit jiné novináře, skoro více než jindy a jinde. Jedna věc z toho vyčnívá. Zneklidňuje mne – a říkám to v klidu a s odstupem několika dnů – jak jsou veřejnosti, prostřednictvím médií, servírované blížící se prezidentské volby.

Přesvědčuji se dnes a denně, jak jsou tyto naše volby chápány strašně nepřesně a hlavně bez kontextu.

Přesvědčuji se dnes a denně, jak jsou tyto naše volby chápány strašně nepřesně a hlavně bez kontextu. Nemohu nezapomenout, že je v mých očích přímá volba prezidenta mylným konceptem, populisticky navrženým a přijatým před více než deseti lety v situaci, kdy žádná strana neměla silného, a proto nadějného kandidáta. Lídři těchto stran se báli, že jimi navržený kandidát dopadne hodně špatně a že za to budou obviňováni oni osobně. Navíc přechod na přímou volbu vypadal „lidově“, superdemokraticky.

Tehdy provedená změna Ústavy dokořán otevřela bránu pro sebevybírání se kandi-

dátů, kteří jsou pak sami (ne předsedové stran) zodpovědní za svůj úspěch či neúspěch. Chybí tím politický výběr kandidátů, který by zajišťoval jistou organizovanou, a proto vědomou reprezentaci všech

Není to tak, že „lid“ vybírá svého kandidáta, ale kandidát hledá svůj „lid“.

významných názorových, profesních, věkových, či jakkoli jinak definovaných zástupců našeho demos, našeho lidu. Není to tak, že „lid“ vybírá svého kandidáta, ale kandidát hledá svůj „lid“. Něco je na tom špatně. ▶

EDITORIAL

Rok 2022 končí. Nebyl zdaleka jednoduchý. Byl to rok vysoké inflace, rok „covidově“ vysokých rozpočtových schodků, i když našťastí již bez covidu a lockdownů, rok eskalace energetických problémů a pochopitelně rok, kdy se do Evropy vrátila válka velkého rozsahu. Královna Alžběta II., která zemřela na počátku září, označila rok 1992, kdy ztroskotala manželství jejich dětí a vyhořel oblíbený hrad Windsor, za „annus horribilis“. Kdybychom věděli, že všechny vyjmenované problémy odejdou či odezní společně s končícím rokem, mohli bychom tak bez výčitek nazvat i tento a doufat, že příští bude lepší. Toho, co by nasvědčovalo, že půjde o rok klidný, harmonický a plný prosperity, ale moc není. Nejde o zbytečný pesimismus, ale spíše ▶

* Komentář č. 15, Frekvence 1, 10. prosince 2022.

10 let
INSTITUTU VÁCLAVA KLAUSE

Všem účastníkům
eternitěmu všeho
newsletteru věřím
Mělo by to být
Václav Klaus

PF 2023

(Pokračování ze strany 1)

o realistické čtení nastoupených trendů. U řady z nich je bohužel docela velký potenciál ke zhoršení a některé se ještě ani pořádně neprojeví. Asi proto uděláme lépe, když na odcházející stejně jako na ten nastávající rok budeme hledět realisticky, se střízlivými očekáváními a bez zbytečných iluzí.

V posledním letošním Newsletteru najdete na úvod komentář prezidenta bývalého o prezidentských volbách *nastávajících*, z „trochu jiného úhlu“. Na dalších stránkách si v anketě „Kniha roku“, avizované na tomto místě v minulém čísle, můžete přecíst a třeba se nechat inspirovat tím, co v roce 2022 četly námi oslovené osobnosti. V závěru vydání pak zbyl prostor ještě pro dva krátké komentáře – o válce na Ukrajině a cenových stopech pro ruskou ropu a o nesebevědomém přejímání cizích adventních tradic.

Hezké Vánoce a úspěšný vstup do nového roku!

Filip Šebesta

Onen „lid“ navíc dostatečně dobře neví, co má od svého kandidáta na prezidentskou funkci chtít. Jako někdo, kdo tuto funkci deset let vykonával, se musím usmívat, když slyším, co se od kandidátů chce (a očekává) a co oni sami slibují. Je to velmi často plnění si role prezidenta a vlády.

Jako někdo, kdo tuto funkci deset let vykonával, se musím usmívat, když slyším, co se od kandidátů chce (a očekává) a co oni sami slibují.

Prezident neřeší otázky školství, zdravotnictví, daňového či důchodového systému a podobné věci. To dělá vláda a parlament. Prezident může apelovat na vládu a parlament, což – nemá-li silnou stranickou podporu – nemá smysl. Eventuálně může zákon vetovat, ale veto může být prostou většinou 101 hlasů přehlasováno, což je při existenci většinové vlády automatismus. Premiér Fiala a ministr financí Stanjura se minulý týden vůbec nezlobili, když prezident Zeman vetoval státní rozpočet. Jen se pousmáli a řekli: to nevadí, my ho hned přehlasujeme.

Moc bych prosil, aby si každý, kdo půjde v lednu volit, prostudoval, co prezident může, co nemůže, co musí a co naopak nesmí. Možná by prezidentská volba s touto znalostí mohla dát užitečnější výsledek.

Prezident má v naší zemi nenahraditelnou roli. Měl by být svorníkem, symbolem, reprezentantem, úctyhodnou osobou. Měl by napomáhat politickému systému.

Prezident má v naší zemi nenahraditelnou roli. Měl by být svorníkem, symbolem, reprezentantem, úctyhodnou osobou. Měl by napomáhat politickému systému. Měl by autenticky komunikovat s veřejností. Měl by být autoritou. Měl by navenek zastupovat český stát a český národ v dnešním příliš kosmopolitním světě. Neměl by ale být poslušným kývačem na všechno, co říkají nejrůznější mocní z vnějšku naší země. V politice by měl být nikoli začátečníkem. Mélo by to být vyvrcholením jeho politické kariéry. Ale to bych toho asi chtěl moc. ■

OTÁZKA IVK

Některé noviny a časopisy příležitostně oslovují autory z řad kulturní a společenské obce s otázkou, jaká publikace je v poslední době zaujala. To jsme řadu let činili také my v IVK a dříve i v CEPu. Po několikaleté přestávce jsme se rozhodli položit spřízněným autorům tuto otázku znovu, a to i na základě přání čtenářů, kteří nám píšou, že jim anketa chybí a že nevědí, co číst.

Jaká kniha, eventuálně knihy, vás letos nejvíce oslovily a proč?

Václav Klaus

Dovolím si letos připomenout dvě knihy, opět nebeletristické. Obě mluví k naší nešťastné době. Asi nej kvalifikovanější kritik dnešního zeleného šílenství, australský geolog Ian Plimer (k českému vydání jeho knihy z roku 2013 *Konec poplašných zpráv o Modré planetě* jsem napsal předmluvu) vydal obří knihu, 597 stránek drobným písmem, s názvem *Green Murder* (Connor Court Publishing, Queensland, Austrálie, 2022). Je v ní absolutně všechno. Od ryzí vědy po mediální polemiku. Napsal ji za deset měsíců, kdy se léčil s agresivní rakovinou. Kniha je základní polemikou s myšlenkou, že lidské emise oxidu uhličitého způsobují globální oteplování. Jednoznačně říká, že nezpůsobují. Problém vidí v souboji dobře financovaných matematiků, kteří konstruují modely, s vědci, provádějícími experi-

menty a integrujícími různé vědní obory. Pro Plimera je planeta sama se regulujícím systémem. Klíčem k jeho postoji je název druhé části knihy: „Look Backwards to See Forwards“. Hrozit globálním oteplováním považuje za největší vědecký podvod ve dva a půl tisícileté historii vědy. Kdo chce o klimatu něco říci, tuto knihu musí číst.

Druhou knihou je dystopický román německé autorky Julie Zeh *Ve jménu Metody* (Argo, 2021). Popisuje společnost, která se upne na absolutizovaný cíl zdraví a likviduje jedince, kteří se tomu vzpírají. Německý originál byl napsán před třinácti lety, tedy před covidovskou hysterií, ale všechno tam bylo předpovězeno.

Dominik kardinál Duka
emeritní arcibiskup
pražský

S velkým gustem jsem si přečetl již dříve vydané dva svazky od americko-italské

žurnalistky, paní Oriany Fallaci *Hněv a hrůza* a *Síla rozumu*. Autorka píše jedinečným jazykem a reaguje na události, které nás přivedly k lesku a bídě současnosti. Jde o italskou Židovku, naturalizovanou v USA, žurnalistku, která byla členkou intelektuální elity, což v tomto povolání není vždy běžné. Píše pravdivě, často používá nevybíravý slovník, ale umožní nám hlouběji pochopit, co je to západní civilizace.

Petr Nečas
bývalý premiér České
republiky

V letošním roce považuji za nejzajímavější knihu Oskara Krejčího *Geopolitika Číny*. Jedná se o velmi erudovanou publikaci doslova nabitou fakty a čísly. Od starověkých čínských časů až po nejčerstvější současnost shromažďuje autor fakta, údaje, tabulky a hlubokou znalost problému, aby je posléze podrobil analýze a vyhodnocení. ▶

V českém kontextu podobná publikace doposud chyběla a po překladu do cizích jazyků se neztratí ani v evropském rozměru. Z předložených a podložených faktů autor vyvozuje velmi zajímavé závěry, se kterými ne vždy musíte souhlasit, ale vždy musíte ocenit jejich fundovanost. Rozhodně doporučuji k přečtení i všem Činobijcům a mnohým tzv. sinologům, aby dokázali odlišit fakta od dojmů. I když zde platí Jungův výrok, že jsou-li fakta v rozporu s dojmy, tím hůře pro fakta.

Jan Skopeček

místopředseda
Poslanecké sněmovny
Parlamentu ČR

Asi již tradičně neumím vybrat jednu knihu roku. Z těch přečtených bych ale rád vypíchnul kvalitně sepsanou životopisnou knihu *Karel Engliš – Ekonom, který pomohl vybudovat Československo* (Universum, 2022) z pera historika Martina Hlaváče. Popisuje v ní vývoj této významné osobnosti našich dějin od dětství přes jeho aktivity v akademickém světě, v pozici ministra financí, guvernéra, rektora až po jeho pád ze společenského výsluní téměř do zapomenutí a nucený odchod z Prahy na venkov. Je záslužně připomínat další osobnosti podílející se na budování Československa, které dle mého soudu nespravedlivě zastiňuje mytizovaný T. G. M. Jakkoliv je z celé knihy zřejmé, že je psána historikem, nikoliv ekonomem, dočítáme se tam o složitém vztahu Engliše s Rašínem i jejich odlišném pohledu na Rašínovu deflační politiku apod.

Teprve před pár dny se mi dostala do rukou nová kniha od Henryho Kissingera *Leadership – Six Studies in World Strategy* (Penguin Random House, 2022). Na příkladu šesti státníků od Konrada Adenauera až po Margaret Thatcherovou dokládá, jak kombinací cílevědomosti, píle a silného charakteru přivedli své země k prosperitě a stabilitě. Bez leadershipu se podle Kissingera rozpadají instituce a národy se dostávají do stále větší bezvýznamnosti a katastrofy. V naší západní civilizaci, s chybějící politickou vůlí a leadershipem, je to až na výjimky kruté nastavené zrcadlo.

Pro zájemce o „intošské“ čtení pak doporučuji přestřelku v podobě dopisů mezi francouzskými intelektuály M. Houellebecqem a B. H. Levym *Veřejní nepřátelé* (Vyšehrad, 2022).

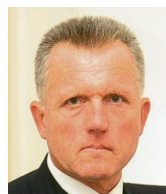
Jiří Weigl

výkonný ředitel IVK

Letos mě velmi zaujala kniha běloruské spisovatelky a nositelky Nobelovy ceny za lite-

raturu z roku 2015 Světlany Alexijevičové *Doba z druhé ruky – konec rudého člověka*, kterou v roce 2015 vydalo nakladatelství Pistorius, Olšanská v Příbrami.

Není to fikce, není to román, není to ani klasická literatura faktu. Autorka přináší čtenáři koláž autentických výpovědí lidí, bývalých občanů Sovětského svazu, o jejich životech, zážitcích, nadějích, frustracích a beznadějí v době pádu komunismu, rozpadu SSSR a v letech po tom. Je to četba o totálním marasmu, deziluzi, bídě a strádání, a zmařených nadějích i životech lidí napříč společností. Autorka vyprávěče těchto příběhů zpovídala, jejich výpovědi nahrávala a seřadila do koláže mapující dobu od roku 1991 až 2012. Pro českého čtenáře je právě v současnosti nesmírně poučné a potřebné pocítit prostřednictvím této knihy atmosféru a utrpení Ruska a okolních postsovětských zemí v době, kterou my považujeme za radostnou epochu znovunabyté svobody a úspěšné transformace. Na východ od nás bylo vše jinak a plody toho sklízíme dnes. U nás si to nejsme ochotni připustit, neuvědomujeme si dostatečně, s jakým úspěchem jsme u nás úskalími postkomunistické transformace propluli, a k vlastní škodě ignorujeme svět kolem nás. Pro pochopení společenské psychologie putinovského Ruska, jeho frustrací i ambicí poskytuje tato kniha unikátní autentickou a umělecky sdělitelnou příležitost.

Miroslav Macek

spisovatel

Knih, které mne v letošním roce oslovily, by byla pěkná řádka, kupodivu však málokterá z beletrie, nějak se s tím, jak jsou v dnešní době vesměs zalidněny podivnými hrdiny s kdejakou módní psychickou či jinou úchylnou, nemohu popasovat.

Dvě knihy mi však udělaly radost mimořádnou. Jednak jsem si splnil svůj letitý sen a napsal pokračování Doylova *Psa baskervillského*, při jehož psaní jsem se bavil nesmírně (a doufám jen, že čtenáři též), a dále si liboval při čtení a přemýšlení nad knihou Neila MacGregora *Německo – vzpomínky jednoho národa*. Ta velmi netradiční formou ukazuje na různých věcech, dějích a lidech z německé historie od dob Karla Velikého po dnešek jejich setrvalý vliv na dnešní Německo a jeho obyvatele. Kniha má též spoustu zajímavých doprovodných ilustrací, hlavně však patří mezi knihy, ke kterým se člověk rád vrací, které „nezhltne“, ale často se při čtení zastaví, zamyslí, najde si k napsanému další informace, vzpomene si na vlastní zkušenosti, je to prostě kniha, se kterou s potěšením trávíte chvíle o samotě.

Ivo Strejček

člen správní rady IVK

Chtěl jsem nejprve napsat, že už se vracím jen ke starým osvědčeným titulům, přesto jeden přečtený nový titul přidám. Henry Kissinger: *Leadership: Six Studies in World Strategy* (Penguin Books, 2022). Jde o „kissingerovské“ zpracování šesti výrazných světových státníků (Adenauer, de Gaulle, Nixon, Sadat, Lee Kuan Yew, Thatcherová), lidí, kteří „činili rozhodnutí, získávali důvěru, drželi sliby a nabízeli cestu vpřed“. Kniha byla napadena americkou literární kritikou, jako „nejstrašnější výběr nejstrašnějších lidí, kam Adenauer zabludil omylem“. Kissinger odpověděl: „Jejich vůdcovství se vám nemusí líbit, ale oni jej prokázali v dobách změny, kdy hodnoty i instituce ztrácejí svůj význam a výhledy do budoucnosti jsou zpochybňovány“. Určitě to není nejlepší Kissingerova kniha, ale tuctová není a za přečtení stojí.

Ondřej Hejma

hudebník

Hanba mě fackuje, ale za tento rok jsem nepřečetl nic, co by bylo hodno vaší ankety. Pořád jen samá média, zprávy, rozhovory, sítě, debaty, analýzy, predikce, drby a podobný ptákoviny. Však to znáte...

Václav Vlk st.

publicista

Existují knihy, o kterých vůbec nevíte, že by vám myšlenky a informace v nich obsažené mohly chybět. Takovou knihou je *Německý rok 1968* od Aleše Valenty, po jehož přečtení začnete chápat mnohé z dějů, které se odehrávají právě dnes. Víme a bylo to již milionkrát napsáno, že rok 1968 byl jedním v Evropě z rozhodujících. Práce týkající se tohoto děje se však většinou zabývají buď Francií anebo tzv. pražským jarem. To, co se dělo v tehdejší západní Německu jsme nějak zapomněli. Úvodní část „Nástin německé mentality“ objasňuje, proč Německu pod Merkelovou a Rusku pod Putinem dosavadní politika vyhovovala. Všechny tamní politické proudy, se pak pomalu změnil na progresivismus. Výsledkem je finanční, ekonomická, sociální a politická krize v celé Evropě. Chceme-li vědět co dál, musíme znát a pochopit Německo. Dvakrát poražené a dnes vedoucí ideologickou válku proti celé Evropě. ▶

Pavel Ryska
ekonom

„Byrokracie je promyšlená konstrukce, která člověka odděluje od důsledků jeho konání,“ píše Nassim Taleb v úvodu své knihy *Nasadit vlastní kůži*. Kniha vydaná v r. 2018 jako by byla psána v předtuše toho, čím si západní svět projde v následujících letech. Taleb dává knize podtitul „Skryté asymetrie v každodenním životě“, přičemž tou hlavní a nejzajímavější asymetrií je stav, kdy se určité skupiny ve společnosti zcela odizolují od důsledků toho, co dělají nebo hlásají. Autor důrazně upozorňuje na „intelektuální monokulturu“ učenců, kteří častěji než samotný stát přicházejí s nápady na restrikce všeho možného. Přesně to jsme si prožili v posledních třech letech, kdy intelektuálové zastoupení v mocných poradních skupinách vlády hlásali omezení pohybu, setkávání či svobody slova. Tito lidé zpravidla nenasazují vlastní kůži, tedy „neučí se, protože nejsou obětmi vlastních chyb“. A kde není proces učení, zastavuje se podle autora evoluce.

Petr Drulák
politolog

Přiznám se, že těžko stíhám číst aktuální knihy, neboť cítím obrovský dluh ke starším časem prověřeným dílům, k nimž se nestíhám dostat. Ale z toho, co jsem z letošních knih zvládnul, bych rád zmínil knihu Andreje Duhana *Konzervativní revoluce* a slovenskou monografii Luboše Blahy *Lenin a 21. století* (vydanou pod pseudonymem Peter Vidovan). První varuje před nákazou, kterou představuje současný liberalismus pro konzervativce. Druhá nabízí ideologicky nezátížený pohled na ruského revolucionáře od autora, který má blízko ke konzervativní levici.

Rudolf Jindrák
ředitel Odboru
zahraničního KPR
a designovaný
velvyslanec ČR
na Slovensku

Brzy si připomeneme 30. výročí rozdělení Československa. Z tohoto důvodu mě oslovila kniha prof. Jana Rychlíka *Češi a Slováci ve 20. století*. Při jejím čtení jsem si uvědomil, jak rozmanité a mnohdy komplikované soužití Čechů a Slováků od r. 1918 do 1. ledna 1993 bylo. Zároveň jsem ale pochopil, jak jsou naše vztahy vlastně nekonfliktní. Daleko problematičtější jsou čes-

ko-německé a slovensko-maďarské vztahy, na nichž se podepsaly války, vraždění, transfery obyvatel... V česko-slovenských vztazích nic srovnatelného nenajdeme. Važme si toho a nevytvářejme při hodnocení společných dějin nebo v aktuálních česko-slovenských vztazích problémy a napětí, které v nich nikdy nebylo a není. V této souvislosti bych rád zmínil velice potřebnou publikaci IVK od autorů Václava Klause, Jiřího Weigla a Ladislava Jakla *Konec Československa – 30 let od vily Tugendhat*. Publikace obsahuje přesně to, co by mělo zaznít: výpovědi přímých účastníků dějinných událostí, ne nějaké legendy či dojmy. Toto je důležité pro historii.

Ladislava Chateau
spisovatelka

Kniha Bruno Bettheleima *Lidé nejsou mra- venci* (Portál, 2021) vede k hlubšímu pochopení, jak člověk reaguje v destruktivní atmosféře. Autor, psychoanalytik, měl zkušenost „se smrtí“, přežil Dachau i Buchenwald. Aby si zachoval integritu, studoval chování vězňů i věznilů. Z jeho studie nevycházejí dobře intelektuálové, střední vrstva, která příliš lpěla na svých bývalých postech, titulech, výkonech. Právě ta rychleji přicházel o sebeúctu, někdy i své trýznitele napodobovala jak ve slovní zásobě, tak postojích. Popření vlastních pozorovacích schopností a přijímání názorů druhých bylo pro tuto vrstvu často příznačné, konstatuje autor. Výsledky jeho pozorování, navzdory kritice, mají však platnost obecnou. I Emmanuel Kant řekl: *měj odvahu vědět*.

Jiří Beran
lékař, epidemiolog
a vakcinolog

Čtení mám jako relaxaci po pracovním stresu. Vybírám si oddechovou literaturu. Během dne čtu také, ale hlavně odborné texty, večer potřebuje moje hlava relaxaci, aby se mi dobře spalo. Pro mě je nejlepším prostředkem čtení detektivních románů, protože se na děj musím soustředit a přitom vypustit z přemýšlení cokoli jiného. Čtu pravidelně od dětství a jako většina čtenářů si představuji prostředí, postavy, co mají oblečeného a někdy i výrazy ve tváři. Ponořit se do imaginace je úžasná relaxace.

Spolehlivě mě do děje vtáhne knížka od Michaely Klevisové, ale letos jsem od ní nic nečetl. Tešil jsem se na knížku Joanne Rowlingové *Neklidná krev*, kterou napsala jako pátý díl o Cormoranu Strikeovi a Robin Ellacottové pod pseudonymem Robert Gal-

braith, ale mírně mě zklamala. Knížka má skoro 1000 stran a možná by to byl opět hezký příběh, pokud by 400 stran ubylo. Všechny předchozí díly jsem přečetl rychle, a u tohoto jsem se trápil. Předchozí díly byly převedeny na filmové plátno a třeba se i tento nakonec povede.

Velmi se mi líbila knížka *To je on!* (*O té, co si říkala Toyen*), kterou na základě pátrání v archivech v Česku a ve Francii napsala Milena Štráfěldová jako beletrizovaný životopis malířky Marie Čermínové, kterou dnes známe jako Toyen. Stojí za přečtení především proto, že se snaží objektivně popisovat dobu od počátku století až ke smrti malířky, a to včetně poznámek o významných osobách umělecké scény. Zajímavé jsou i zmínky o glorifikovaném nositeli Nobelovy ceny za literaturu Jaroslavu Seifertovi. Stojí za to přečíst a porovnávat dobu po první světové válce s dnešní dobou.

Letos jsem přečetl tři knížky od Aleny Mornštajnové. Začal jsem románem *Hana*, pak jsem četl *Hotýlek* a nakonec *Listopád*. Asi většina čtenářů, kteří autorku znají, by dala na první místo román *Hana*. I mě zasáhl tak, že jsem na něj musel myslet i během dne. Letos jsem navštívil i stejnojmennou inscenaci v Klicperově divadle, ale litoval jsem ty, kteří před představením knihu nečetli. Z románů Aleny Mornštajnové jsem se ale nejvíce ztotožnil s *Hotýlkem*. Především proto, že jsem se za socialismu narodil a žil v něm skoro 30 let. Dokážu proto pochopit, jak komplikovaná doba to byla a jak po 33 letech není jednoduché někoho odsoudit za to, co udělal pod tlakem systému.

Je v podstatě jedno, co čteme. Pokud se nechceme ze současného světa zbláznit, je nutné každý den v 19,00 nasadit digitální půst a jít v klidu číst, relaxovat a imaginovat. Přeji příjemné zážitky při čtení všem podporovatelům ale i ne-podporovatelům IVK.

Jiří Brodský
diplomat

Letos mě nejvíce oslovily dvě knihy na stejné téma: *Říše strachu* od Michaela Crichtona z roku 2004 a nejnovější kniha australského geologa Iana Plimera *Green Murder*. První byla napsána jako sci-fi, druhá patří do literatury faktu. Obě obsahují obdivuhodný rejstřík dat, grafů a citací, kterými autoři přesvědčivě dokládají, že opatření prosazovaná v tzv. boji s klimatickými změnami mají chabou oporu ve faktech či vědě. Znamenají radikální omezování svobody a prosperity, a tedy i schopnosti účinně se zabývat ochranou životního prostředí. ▶

Jan Žamboch
farmaceut a právník

Jiří Ellinger: *Neville Chamberlain – Od usmiřování k válce: britská zahraniční politika 1937-1940*. Mnohé je minulostí, nicméně například postoj k Nizozemí, „jehož neovládnutí žádnou z dominantních evropských mocností bylo zásadní maximou britské politiky již několik staletí,“ je nepochybně aplikací pravidla platného i dnes a nejen v Británii. Dobu krásně dokresluje letošní titul *Stalinův velvyslanec v Londýně – Deníky Ivana Majského 1932-1943* (Gabriel Gorodetsky).

Tomáš Břicháček
právník a publicista

Letos mě zaujala jednak *Konzervativní revoluce* od Andreje Duhana, kterou jsem podrobněji představil v recenzi pro dubnový Newsletter IVK. Jde podle mě o jeden z nejkvalitnějších příspěvků do diskuse o konzervatismu a o civilizační krizi Západu, jež se u nás v posledních letech objevily. Dalším vynikajícím dílem k podobným tématům, k němuž jsem se dostal se zpožděním, je kniha *Stav a perspektivy naší společnosti* od Petra Piňhy (2019), zahrnující různé autorovy texty z posledních let.

Alexander Tomský
překladatel a publicista

Andrew Roberts: *Churchill – Předurčen osudem*. Monumentální životopis. Na pozadí šílených dějin 20. století nabízí dramatický příběh aristokrata a státníka, jaký by nikdo nevmyslel. Churchill narukoval do pěti válek, utekl ze zajetí, napsal 37 dějepisných knih a dvakrát se stal premiérem. Historik analyzuje osobnostní rysy svého hrdiny, jež mu umožnily přežít vzestupy i pády, omyly i úspěchy a nezakolísat. Těch chyb co nadělal, ale smrtelná nebezpečí pro západní civilizaci – pruský militarismus, nacismus a komunismus, rozeznal jako málokdo.

Karel Dyba
bývalý ministr
hospodářství

Jedním z mých oblíbených autorů v časopise *Echo* je Jiří Peňás, i když nepíše o eko-

nomii. Jeho výpravy po vlastech českých i do blízkého okolí, často do kdysi rakousko-uherského soustátí, jsou napsány lehkým perem, s grácií a nadhledem, který může mít jen ten, kdo má hodně nastudováno o bližší i dávnější minulosti této země a jejího okolí, a má ji i s její historií rád. Někdy je to okořeněno i osobními zážitky JP, jistými hříšky z mládí. Čte se to krásně, člověk se poučí a má chuť se na ta místa také vypravit a potěšit se tak, jako sám autor. Vzhledem k věku už to zřejmě nezahládnou, tak si o těch místech aspoň rád počtu.

Ty články JP pak vydal knižně v nakladatelství *Edice Echo*. Všechny tři již vydané knížky mají vždy v názvu obsažené slovo *Výpravy...*, čtvrtá teď je ke koupi pod názvem *Výpravy pro čtvero ročních období*. Na rozdíl od těch předchozích knížek, jejichž obsah, jak výše uvádím, znám z článků v *Echu*, včetně pozoruhodných doprovodných fotografií od samotného JP, si tuto knížku nechám nadělit pod stromeček. Co jiného by pod něj patřilo v zimním, tedy čtvrtém období, než pěkná knížka.

Aleš Valenta
historik a překladatel

Nemám skoro o čem psát, čtu jen knihy, které překládám (popř. ty, které k překladu potřebuji znát), a pak jen beletrii, trochu filosofii apod. Občas zalistuji pro potěšení *Kouzelným vrchem*. Shodou okolností však před několika dny vyšla Caldwellova *Epocha nároků*, fundamentální analýza americké politiky, kterou jsem překládal. Tak pokud nevádí tato okolnost...

Christopher Caldwell: *Epocha nároků. Zákon o občanských právech a soumrak americké demokracie* (Leda, 2022). Kniha o posledních šedesáti letech americké politiky pojednává o tom, jak se progresivismus etabloval v rozhodujících strukturách exekutivy a soudů, jak fungují jeho převodové páky, jak pod jeho vlivem chřadne a zmírá základní princip parlamentní demokracie, tj. vláda většiny, a jak zdravý rozum vyklízí pole, a to často aniž ví jak a proč. Frustrující, leč poučné.

Hana Štátná
ředitelka úřadu
Regionální agrární
komory Jihočeského
kraje

Hodně zestručněný výčet titulů, které mnou rezonovaly v poslední době. Publikace zaměřené na hubnutí, rychlé a snadné zbohatnutí nebo manuály k obsluze mužů neuvádím, byť jsem se jimi také pročítala. Marně!

Jsem ráda za objev knihy *Včelařit jako včela* od Romana Linharty, kterou kdybych přečetla dříve, tak svým včelám dost usnadním život a sobě práci kolem nich. Ke čtení bestselleru *Co nesmíte vědět* od Michaela Morrise mne nalákalo varování kritiků, že při jejím čtení nesmím zapomínat na kritické myšlení. Ohromilo mne nadčasové dílo *Atlasova vzpoura* od Ayn Randové, prozřetelně naznačující, k jakému úpadku může dospět svět v důsledku nádorového bujení státních regulací, zákonných požadavků a dotací. Vlídnu moudrostí a výletní atmosférou počátku minulého století zaujala kniha *Turistický katechismus* od Dr. Jiřího Gutha Jarkovského. Nejpozitivnější knížkou mého roku je žakovská mé sedmileté dcerky.

Jindřich Forejt
Institut Václava Klause

K reprintu biografii historických osobností jsem vždy přistupoval s obezřetností vycházející z nutnosti reflexe dobového kontextu a důvodů jeho vzniku. Většinou se jednalo o pouhé doplnění historické rešerše, zevrubné studium všech dostupných pramenů. V tomto roce jsem však mohl svou knihovnu doplnit o dvě biografické publikace věnované dnes již poněkud zapomenutému členovi habsbursko-lotrinské dynastie – arcivévodovi Štěpánovi (1817–1867), který působil v letech 1843–1847 v Čechách jako místodržící a k českému prostředí tak v zajímavé době získal osobní vztah. Obě knihy na sebe navazují a v mnohém se doplňují. První je přetiskem originální předlohy z r. 1868, zatímco druhá představuje v říjnu prezentovanou novinku. Publikace přináší zajímavou konfrontaci dobového pohledu na veřejně činnou osobnost se souvislostmi zohledňovanými moderní historiografií. Reprinty historických textů mají zkrátka svou hodnotu...

Josef von Anders: *Stephan Victor, Erzherzog von Österreich – Sein Leben, Wirken und sein Tod*. Štěpán Viktor (vnuk císaře a krále Leopolda II.) je představen v dynastických a historických souvislostech. Líčení jeho života a postupného poznávání různých částí monarchie i získání prvních politických zkušeností se sice nese v duchu dobové „oficiální oslavné rétoriky“, jasně srozumitelný je však také důraz na nadějná očekávání, která arcivévoda vzbuzoval během doby, kdy zastupoval císaře Ferdinanda I. (svého bratrance) v Praze, a později v Uhrách (1847–1848). Pozoruhodné je zejména naznačené srovnání obou prostředí. Spíše stručně je pak popsána role arcivévodovy v hájení požadavků uherského sněmu prosazujících větší samostatnost

a nezávislost na Vídni, i jeho následná abdikace a nucený odchod do exilu, ve kterém strávil téměř dvě desetiletí.

Rouven Pons: *Erzherzog Stephan (1817–1867): Biografie eines Habsburgers im entstehenden Medienzeitalter*. Jedná se o první vědeckou biografii arcivévody Štěpána vycházející z dochované osobní korespondence, archivních dokumentů, svědectví současníků a novinových zpráv. Výhodou bohatosti pramenů a časového odstupu je možnost srovnání postupně se profilující osobnosti veřejného dění a projekce očekávání a přání různých zájmových skupin. Za pozornost stojí pojednání o čtyřletém působení v roli českého místokrále. Byla to totiž doba, kdy se pod vlivem osvícenských myšlenek a vzoru uherského stavovského hnutí oficiálně utváří česká stavovská (liberální) opozice. Zřetelněji se také akcentuje program českého státního práva (vč. požadavků českého práva historického).

Zdeněk Koudelka
právník

Pavel Kučera, Martin Švehla: *V taláru napříč dobou* (Česká citadela, 2021). Kniha je posmrtnou autobiografií místopředsedy Nejvyššího soudu Pavla Kučery, který žil justici, byť byl i zástupcem vedoucího Kanceláře prezidenta V. Havla. Zajímavé jsou postřehy o ostatních justičních osobách – O. Motějlovi, E. Wagnerové, I. Brožové, M. Benešové. Pavel Kučera nebyl člen komunistické strany na rozdíl od některých právníků, kteří ovace na vedoucí úlohu komunistické strany vyměnili po 1989 za materiální ohnisko ústavy a ducha zákonů maskující soudcovskou svévoli. Pozoruhodné jsou popisy případů, kdy vynesl trest smrti (nebyly vykonány), včetně případu, kdy trest smrti požadoval sám obžalovaný a rozsudek byl pravomocný po rozhodnutí soudu prvního stupně, protože se všichni vzdali odvolání.

Tomáš Jirsa
senátor ODS

Nejvíce mne oslovilo nakladatelství LEDA a opravdu doporučuji čtenářům prostudovat jejich nabídku! Z mnoha skvělých titulů jsem vybral knihu *Epocha nároků* od amerického konzervativního autora Christophera Caldwell. Autor vysvětluje, jak zákon o občanských právech z roku 1964, který měl přinést zrovnoprávnění černochů, přinesl během šedesáti let nejen politickou korektnost a soumrak americké demokra-

cie, ale vysvětluje, že problém rasy nejen nezmišlel, ale stal se dominantní americkou obsesí.

Ivan Mládek
hudebník

Nečtu, jenom píšu, a žádná moje kniha mě bohužel neoslavila.

Michal Semín
publicista
a spoluzakladatel
Akce D.O.S.T.

Jiří Fuchs: *Stíny levicového liberalismu* (Academia Bohemica, 2022). Kritice progresivismu a jeho aktuálních dobových odrůd zpravidla chybí hlubší filosofický fundament, oslabující argumentační pozici jejich oponentů. To však rozhodně nelze vytknout knize Jiřího Fuchse. Autor v ní odhaluje omyly moderního i postmoderního myšlení, zodpovědné za intelektuální, mravní i společenský úpadek naší doby. Přináší i podnětnou analýzu, z níž vyplývá, že nejen nacismus či komunismus, ale i ideologie a praxe, vycházející z mocenských center současného Západu, mají všechny nutné znaky totalitního režimu.

Jan Zahradil
europoslanec ODS

Čtu skvělou knihu *The Avoidable War* od Kevinu Rudda, bývalého australského premiéra, dnes předsedy vlivného think-tanku Asia Society. Mám ji dokonce i s věnováním.

U některých politiků v USA i v Evropě se stalo dětinskou módou provokovat Čínu výlety na Tchajwan, podněcovat tamější nezávislost a zvyšovat tak riziko možného globálního konfliktu. Kevin Rudd naopak odpovědně a do detailu analyzuje, jak takovému konfliktu předejít a jak najít v dnešním multipolárním světě s Čínou – i při všem soupeření – nový modus vivendi. Se znalostí věci (sám hovoří čínsky a pobýval tam) rozebírá vývoj moderní Číny, zkoumá čínsko-americké vztahy a předkládá návrhy řešení.

Tato kniha by měla být povinnou četbou pro stávající předsedy obou komor českého parlamentu (Senát by ovšem napřed musel zaplatit překlad do češtiny). Stejně tak pro předsedy zahraničních výborů v těchto komorách. Stejně tak pro ministra zahraničí, známého jako Lipo. A stejně tak pro všech-

ny, kdo nepromyšleně zničili česko-čínské vztahy bez hlubší strategické úvahy, jen z čisté averze k prezidentu Zemanovi.

Miroslav Ševčík
děkan
Národohospodářské
fakulty VŠE

Celý tzv. západní svět prochází v posledních nejméně dvou dekádách zásadními hospodářsko-politickými změnami. Čím dál více se prosazují tendence oslabovat tržně-konformní uspořádání ekonomik. Dochází k bezprecedentním zásahům různých autorit decizní sféry do fungování tržních mechanismů. Týká se to především dlouhodobě naprosto nezodpovědné fiskální politiky, ale nejméně v posledních dvou dekádách i politiky měnové ze strany centrálních bank. Ty se vesměs staly nástrojem politické moci a naprosto selhaly v realizaci na politickém rozhodování nezávislé měnové politiky. Jejich selhání se projevilo v posledních dvou letech bezprecedentním nárůstem míry inflace a to prakticky celosvětově. Jako jeden z mála na tuto skutečnost dlouhodobě upozorňuje ve svých statích prof. Václav Klaus. Proto za nejvýznamnější publikační počín roku 2022 považuji jeho dílo *Návrat inflace – kluzká cesta bezstarostného zadlužování*. Tato kniha stručně, jasně, srozumitelně a jednoznačně popisuje příčiny současné vysoké míry inflace.

Martin Slaný
hlavní ekonom DRFG

Ryan A. Bourne: *Ekonomie v jednom viru* (Liberální institut, 2022). Ne náhodou názvem slavnou Hazlittovu Ekonomii v jedné lekci připomínající knížka, v níž primárně na amerických (autor je výzkumníkem CATO Institute) a britských (odkud pochází) realitách přibližuje autor ekonomický pohled na fenomén covidu-19. Chce se mi napsat pohled ekonomistní, abych zdůraznil, že covid je jeho prostředkem k vysvětlení základních ekonomických zákonitostí. Kniha je reakcí na celosvětové covidové popírání základních pravidel lidského jednání, na dobu, kdy přestalo platit elementární porovnávání výnosů a nákladů, princip obětovaných příležitostí, existovalo jednosměrné rozhodování za rizika, neexistovalo vládní selhání, rozpočtové omezení atd. atd. S něčím se dá v knize polemizovat, ale budiž i toto příspěvek do nekončící debaty, že zdánlivě bohubilá a správná opatření mají často nakonec zcela opačné a kontraproduktivní dopady. ▶

Filip Šebesta
Institut Václava Klause

Letos mne žádná nová kniha neoslovila natolik, abych, spojiv ji v této anketě se svým jménem, riskoval hněv inspirovaného čtenáře. Uvádím proto klasiky, které jsem, častěji vzhledem k okolnostem doby, četl znovu (nebo i poprvé). I přes data svých vydání jsou nakonec aktuálnější než leckterá žhavá novinka.

Pod ne zrovna pozitivním dojmem z nové filmové adaptace románu *Na západní frontě klid* (Netflix) jsem zhltnul šest protiválečných povídek sebraných do útlé knížky nazvané podle jedné z nich – *Nepřítel* (1931). Klasik antiválečné prózy Erich Maria Remarque v nich mistrně vystihuje nesmyslnost války na drobných příbězích, které se vesměs odehrávají dávno po uzavření míru. Všechno to hrdinství a válečné nadšení se v kontextu uběhlých let jeví jako ještě zbytečnější, nesmyslnější, absurdnější ... a vybízí k přemýšlení nad otázkou, proč tohle nikdy nevíme na počátku. *Nepřítel* – ten název sám je tady vlastně ironií.

„Jeden stojí na tribuně a lže. Všichni tleskají, přestože vědí, že lže a on ví, že to všichni vědí. Přesto lže dál a dál a je šťastný, že mu všichni tleskají,“ cituji v jednom francouzském televizním dokumentu o Stalinovi z deníku sovětské ženy. Někdy opravdu sta-

čí málo, neúčastnit se na lži, říká v esejí *Žít ne po lži* (Nežít se lží) Aleksandr Solženicyn. Esej česky vyšla ve švýcarském exilovém nakladatelství *Konfrontace* v roce 1974. Pokaždé když ji znovu čtu, nacházím díky novému kontextu doby zběsile pádící kupředu bohužel další a další souvislosti. Zvolat, že král je nahý, si ale žádá špetku odvahy.

Petr Macinka
Institut Václava Klause

Rok 2022 byl nejen v České republice rokem pokračujícího omezování svobodného života, rokem dalšího utahování šroubů, rokem postupujícího tlaku na eliminaci jiné než oficiální pravdy. Rok 2022 byl – zejména v souvislosti s vypuknutím ozbrojeného konfliktu na Ukrajině a od něj odvozené propagandy – rokem, v němž se dosavadní *nadvláda* politické korektnosti proměnila v její plnohodnotnou *diktaturu*. Se vším, co toto slovo znamená: od ostrakizace nepohodlných osob ve společnosti, až po kriminalizaci nepřijatelných výroků a názorových postojů.

Jedná se o atmosféru, která odvážným autorům nepřeje. Většina knižních producentů se raději snaží neprovokovat, omezují se na beletrii, historizující romány a fikci. Na knižní pulty tak vedle skutečných spisovatelů uměle pronikají bezcenné texty, kterými se nás

v duchu jediné přijatelné pravdy snaží (pře) vychovávat prorežimní aktivističtí „novináři“, jimž přítomnost na televizních obrazovkách či v hlavním tisku zajišťuje vysoká místa v žebříčcích prodejnosti.

Je zde sice stále ještě několik výjimek, na které v této anketě upozorňují jiní respondenti, přesto já si v této souvislosti dovoluji vypíchnout knihu staršího data: *Úprk rozumu* od britského matematika, ekonomického novináře a konzervativního politika Anthony Brownea (Dokořán, 2009).

Tato kniha nemilosrdně analyzuje fenomén politické korektnosti. Odkrývá její zhoubné kořeny, ale i naznačuje, kam se bude svět vnímaný politicky korektníma očima dále posouvat. Autor se neštítí říkat, že politická korektnost je *diktaturou dobra* a v podstatě *vynucováním lži*. Již v roce 2006 (kdy jeho kniha vyšla v originále) si dovolil napsat, že v politicky korektní době „lidé, kteří se veřejně odkloní od všeobecně přijímaného schématu, jsou uráženi a zesměšňováni, propouštěni ze zaměstnání nebo je dokonce za zločiny proti všeobecně uznávané pravdě vyšetřuje policie.“

Browne ve své knize útočí na vládní ideologii. Na ideologii pokryteckého moralizování, která byla kdysi na vzestupu, ale která je dnes dominantním prvkem určujícím limity našeho chování: co smíme, co nesmíme, co musíme. Troufám si říci, že jeho kniha *Úprk rozumu* (s podtitulem *Politická korektnost a smrt veřejné rozpravy v moderní Británii*) má k dnešku co říci ještě mnohem více, než v době, kdy byla napsána. ■

Už je na čase s tím něco začít dělat

Jiří Weigl
výkonný ředitel IVK

Kandidát na prezidenta generál Petr Pavel zmínil v pořadu Interview ČT24 na České televizi téma, o němž se u nás nikdo neodvažuje veřejně hovořit – téma Krymu a separatistického Donbasu a jejich budoucnosti. To vůbec není téma jednoduché a všichni, kterým jde o skutečné řešení ukrajinské krize, by je neměli ignorovat.

Všichni však dobře vědí, že Ukrajina může pouze tolik, kolik jí dovolí USA, na jejichž vojenské a finanční pomoci je absolutně závislá.

Všichni u nás neustále opakují kyjevské heslo, že musejí být dobyty zpět všechny součásti ukrajinského území v hranicích před rokem 2014, tj. včetně Krymu a Donbasu. USA a další západní velmoci jaksi nejistě tvrdí, že všechno záleží na tom, co

chce Ukrajina. Všichni však dobře vědí, že Ukrajina může pouze tolik, kolik jí dovolí

Jestli ruská většina obyvatel Krymu a Donbasu touží být dobyta kyjevským režimem, je velmi nejisté. Spíše ale nikoliv, myslí si generál Pavel.

USA, na jejichž vojenské a finanční pomoci je absolutně závislá. Může toho dobývat

pouze tolik, kolik jí toho Američané dovolí. Sama nezmůže nic.

Jestli ruská většina obyvatel Krymu a Donbasu touží být dobyta kyjevským režimem, je velmi nejisté. Spíše ale nikoliv, myslí si generál Pavel. K tomu je třeba dodat otázku – je zájemem USA, aby ukrajinská armáda za americké peníze a americkými zbraněmi dobývala tato území? Jejich opětné připojení k Ukrajině by předpokládalo totální kapitulaci Ruska. Jak jí dosáhnout, aniž by

Předplatné IVK na rok 2023

institut
VÁCLAVA
KLAUSE

Předplatné IVK zahrnuje pravidelný newsletter, newslettery plus, sborníky a ostatní publikace, pozvánky na semináře.

Základní cena předplatného je 1000 Kč.

Studentské předplatné 500 Kč.

predplatne@institutvk.cz

došlo k jaderné eskalaci, je nejasné. Je taková eskalace skutečně americkým zájmem a cílem? Pravděpodobně ne.

Biden a Macron začínají opatrně o možných mírových jednáních hovořit.

V těchto mezích se pohybuje možnost ukončení konfliktu na Ukrajině. Biden a Macron začínají opatrně o možných mírových jednáních hovořit. Rusům válečný optimismus už dávno vprchal. Teď jde o to, kdy to dojde i Kyjevu a našim zuřivým válečníkům. Záleží jenom na Američanech. Bez nich

a jejich zájmů se totiž na Ukrajině proti Rusku válčit nedá.

Co to znamená zastropování ceny už ví dnes u nás každý, komu chodí nové ceny a výměry záloh za dodávky energií. Už všichni chápou, že je to ve svých důsledcích zdražení a že cena pod daný strop nikdy neklesne. Něco podobného se dnes děje s ropou a zase to zaplatíme my všichni.

V případě „sankčního“ zastropování cen ruské ropy dopravované po moři na 60 USD za barel má Putin jistotu, že bude inkasovat minimálně tuto cenu bez ohledu na vývoj světové konjunktury. Vzniklá panika na trzích spojená s omezením dodá-

vek z Ruska bude držet ceny vysoko. OPEC oznámila, že sníženou těžbu rovněž nezvyšší. Tedy všichni u nás, kterým se v posled-

Rusům válečný optimismus už dávno vprchal. Teď jde o to, kdy to dojde i Kyjevu a našim zuřivým válečníkům. Záleží jenom na Američanech.

ních týdnech trochu ulevilo u benzínových pump, mají smůlu. Pohonné hmoty zůstávají drahé. Putin a ropní magnáti ve světě mají své jisté bez ohledu na nastupující globální recesi.

5. prosince 2022

Čerti z dovozu

Filip Šebesta
Institut Václava Klause

V dětství jsem měl starou knihu *Josef Lada Dětem* s Ladovými obrázky doplněnými říkankami. Někde uprostřed byla dvoustránka s čerty. Vždy jsem se jí bál nalistovat a přesně jsem věděl, když se blížila a jaké obrázky jí předchází. Snažil jsem se jí vyhnout, ale stejně ji nakonec nalistoval. Byli to vlídní čeští ladovští čerti a relativně přívětivé peklo, kde čerti jen „ve dne v noci přikládají a pěkně sedí v teple“. V dnešní energeticky napjaté době skoro příjemná představa.

České čerty namnoze nahradil import ze zahraničí – děsiví krampusové.

V těchto dnech se čerti, andělé a Mikuláši v hojném počtu pohybovali ulicemi našich měst a vesnic. České čerty ale namnoze

nahradil import ze zahraničí – děsiví krampusové. Čili alpská, čertu podobná strašidla, která se vyskytují v rakouském a jihoněmeckém folklóru a v čase Adventu straší děti, jak uvádí Wikipedia. Hororová a děsivě se chovající stvoření určitě nejsou těmi čer-

Jde o kulturní dovoz zvenčí, který do českých adventních tradic málo zapadá.

ty, kteří dříve dohlíželi na to, aby se zlobivci vykoupili ze svých neplech básničkou nebo písničkou. Jde o kulturní dovoz zvenčí, který do českých adventních tradic málo zapadá. Čerti sice vždy byli ti, kdo budil u dětí hrůzu, ale nikdy nebyli v mikulášské trojici těmi dominantními. Dnes je to, zdá se, jinak.

Nejde ale o nic výjimečného. Tak je to se vším. Národní tradice se v „globální vesnici“ stávají obětí komerčně úspěšnějších zahraničních vzorů. S tím lze asi jen málo udělat, nanejvýš o tom takto psát. Máchovský První máj ustoupil anglosaskému Valentýnu, Dušičky americkému Halloweenu, Ježíšek nejdříve slovy Antonína Zápotockého „ze-staral“ a oblékl si plášť Dědy Mráze, aby se

po roce 89 rychle převlékl do červeného santovského kožíchu atd. Všichni to známe. Krampusové jsou z těchto přejímaných trendů asi nejnovější.

Že přejímáme z kulturního okruhu světa, jehož součástí se snažíme, musíme či cítíme být, je už jaksi českou tradicí (viz Děda Mráz a Santa Claus). Možná to souvisí s naším nízkým sebevědomím a potřebou někam patřit a všemi možnými způsoby to dokazovat. Všimli jste si někdy, že by někdo přebíral něco od nás?

Možná jde ale ve výše jmenovaných případech více než o přejímání kulturních tradic jako takových, jen o přejímání komerčně úspěšných a propracovaných obchodních vzorců. A v tom je paradoxně možné vidět i jistou naději. Cyklus totiž funguje přibližně následujícím způsobem. Elity či „elity“ si osvojí něco ze zahraničí, postupně se to stane všeobecným trendem, načež se „elity“ tohoto trendu vzdávají jako příliš komerčního a konzumního a hledají trend nový nebo se vrací k „retru“. Renaissance Ježíška a ohrnování nosu nad Santou v poslední době toho buď přikladem. Tak snad se ubrání i čeští čerti.

7. prosince 2022

NABÍZÍME

Konec Československa: 30 let od vily Tugendhat

Československo je už třicet let minulostí. Minulostí, se kterou se ale ještě dnes pracuje. Zčásti poctivě, analyticky a neutrálně, zčásti účelově coby s nástrojem k vyřizování politických účtů. I proto vychází tato kniha, obsahující především přesná a autentická svědectví hlavního aktéra tehdejších dějů – Václava Klause, ale také texty dvou jeho blízkých spolupracovníků – Jiřího Weigla a Ladislava Jakla.

Symbolem konce federace se stala brněnská vila Tugendhat a mediální zkratky kolem rozhovorů, které v ní před třiceti lety probíhaly. I když se jednalo o rozhovory mimořádné důležitosti, s tezí, že právě tam se rozhodlo o rozdělení Československa, je nutné polemizovat. Taková zkratka je totiž ahistorická a ignoruje děje, které těmto rozhovorům předcházely. Tugendhatem rozdělení skončilo, ne začalo.

Konec Československa: 30 let od vily Tugendhat. Václav Klaus, Jiří Weigl, Ladislav Jakl. Praha, Institut Václava Klause 2022, ISBN 978-80-7542-088-6.

64 stran, 150 Kč

objednávky na: www.institutvk.cz

